

Asia: OM 24/41/2015

Nimilain uudistamistyöryhmän mietintö

Yleisiä huomioita

Lausuntonne:

NIMILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN (Oikeusministeriön Mietintöjä ja lausuntoja 21/2017)

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry (myöhemmin Liitto) kiittää mahdollisuudesta lausua nimilainsäädännön uudistamisesta. Yhden vanhemman perheitä on Tilastokeskuksen mukaan 120 000. Useimmat lapsensa kanssa ilman puolisoa asuvista vanhemmista ovat eronneet lapsen toisesta vanhemmasta tai ovat asuneet yksin lapsen syntymästä lähtien.

Liitto kannattaa esitettyjä muutoksia. Ne huomioivat nykyistä paremmin mm. yhden vanhemman perheiden, avoliittojen, uusperheiden, adoptioperheiden sekä kansainvälisten perheiden yleistymisen aiheuttamat nimen muutostarpeet.

Kannatettava esitys

Lapsen oikeudesta säilyttää nimensä vanhemmuuden päättyemisestä huolimatta

Liitto pitää tärkeänä, että säännös, jonka mukaan tuomioistuin voi lapsen isyyden kumoamisen jälkeen päättää, että lapsi on velvollinen ottamaan sen sukunimen, joka toisella vanhemmalla oli lapsen syntymän hetkellä, poistetaan.

Esitetyt perustelut ovat tärkeitä. Menettely ei ole YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen, jonka 8. artiklan mukaan: ”Sopimusvaltiot sitoutuvat kunnioittamaan lapsen oikeutta säilyttää

henkilöllisyytensä, myös kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa niin kuin lainsäädännössä niistä määrätään ilman, että niihin puututaan laittomasti”. Lapsen käyttämästä sukunimestä on saattanut ehtiä muodostua osa hänen henkilöllisyyttään, joten olisi väärin vaatia häntä luopumaan siitä toisen vanhemman niin halutessa. Lainsäätäjän ensisijainen tehtävä on suojella lasta ja vasta toissijaisesti vanhempaa. Lisäksi lapsi itsehän tai lapsen huoltaja voi toki muuttuneiden perhesuhteiden vuoksi päätyä muuttamaan sukunimen.

Myöskään muissa perhetilanteissa tällainen ei ole ollut mahdollista, vaikka vanhemmuus loppuisikin. Esimerkiksi sijaisvanhemmilla eikä adoptiovanhemmilla ei ole koskaan ollut mahdollisuutta vaatia entistä sijais- tai adoptiolastansa luopumaan sukunimestään, vanhemmuuden keskeydyttyä niissä tapauksissa, joissa lapsen sukunimi on muutettu sosiaalisten vanhempiensa sukunimeksi.

Liitto pitää myös tärkeänä, että lapsen nimen muuttaminen säilyy vain huoltajilla

Liitto on tyytyväinen siihen, että aiemmin esitetystä laajennuksesta on luovuttu.

Vanhempien eron jälkeen vanhemmat yleensä pääsääntöisesti säilyttävät lapsen yhteishuoltajuuden (yli 90 %), koska vanhemmat mahdollisista erimielisyyksistä huolimatta kykenevät tekemään yhteisiä päätöksiä lapsen nimestä, passista, uskontokunnasta äidinkielestä, koulumuodosta ja terveydenhuoltoon liittyvistä kysymyksistä. Lähivanhemman yksinhuoltajuus on poikkeus, johon yleensä on päädytty, kun juuri näiden lasta koskevien virallisten päätösten tekeminen on vaikeaa. Myös lainsäädännön johdonmukaisuuden vuoksi nykyinen vanhemman päätöksenteon ja huoltajuuden yhteys pitää YVPL:n mukaan säilyttää. Erityisen tärkeää on huomioida, että lähisuhdeväkivallan, vainon tms. uhrin sekä todistajan mahdollinen osallistuminen suojeluohjelmaan toteutuu. Uhrin tai todistajan salaisilla yhteystiedoilla ei luonnollisesti ole merkitystä, jos häntä seuraavan lapsen yhteystietoja ei ole oikeus muuttaa.

Susanna Kavonius

puheenjohtaja

Heljä Sairisalo

Toiminnanjohtaja

Mahdolliset kommentit:

Ei lausuttavaa.

1 luku. Etunimi

Etunimien enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi kolmesta neljään.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Etunimien sukupuolisidonnaisuus ehdotetaan säilytettäväksi. Sukupuolisidonnaisuus olisi jatkossakin harkinnanvarainen edellytys, josta voidaan poiketa erityisestä syystä.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Lausuntonne 1 luvusta muilta osin:

-

2 luku. Sukunimi

Sukunimiyhdistelmien käyttöönotto ehdotetaan sallittavaksi. Sukunimiyhdistelmät olisivat mahdollisia aikuisille esimerkiksi vihittäessä (10 ja 13 §), mutta tietyissä tilanteissa myös lapsille (6 ja 7 §). Ehdotuksen mukaan sukunimiyhdistelmät olisivat sallittuja myös tilanteissa, joihin ei liity perhesuhteiden muutosta.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

Ei lausuttavaa.

Käytössä olevien sukunimien suoja ehdotetaan säilytettäväksi entisellään

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

Ei lausuttavaa.

Lausuntonne 2 luvusta muilta osin:

Ei lausuttavaa.

3 luku. Nimiviranomaiset ja menettelysäännökset

Lausuntonne 3 luvusta:

Liitto pitää tärkeänä, että säännös, jonka mukaan tuomioistuin voi lapsen isyyden kumoamisen jälkeen päättää, että lapsi on velvollinen ottamaan sen sukunimen, joka toisella vanhemmalla oli lapsen syntymän hetkellä, poistetaan.

Esitetyt perustelut ovat tärkeitä. Menettely ei ole YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen, jonka 8. artiklan mukaan: ”Sopimusvaltiot sitoutuvat kunnioittamaan lapsen oikeutta säilyttää henkilöllisyytensä, myös kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa niin kuin lainsäädännössä niistä määrätään ilman, että niihin puututaan laittomasti”. Lapsen käyttämästä sukunimestä on saattanut ehtiä muodostua osa hänen henkilöllisyyttään, joten olisi väärin vaatia häntä luopumaan siitä toisen vanhemman niin halutessa. Lainsäätäjän ensisijainen tehtävä on suojella lasta ja vasta toissijaisesti vanhempaa. Lisäksi lapsi itsehän tai lapsen huoltaja voi toki muuttuneiden perhesuhteiden vuoksi päätyä muuttamaan sukunimen.

Myöskään muissa perhetilanteissa tällainen ei ole ollut mahdollista, vaikka vanhemmuus loppuisikin. Esimerkiksi sijaisvanhemmilla eikä adoptiovanhemmilla ei ole koskaan ollut mahdollisuutta vaatia entistä sijais- tai adoptiolastansa luopumaan sukunimestään, vanhemmuuden keskeydyttyä niissä tapauksissa, joissa lapsen sukunimi on muutettu sosiaalisten vanhempiensa sukunimeksi.

4 luku. Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

Lausuntonne 4 luvusta:

Ei lausuttavaa.

5 luku. Erinäiset säännökset

Lausuntonne 5 luvusta:

Liitto pitää myös tärkeänä, että lapsen nimen muuttaminen säilyy vain huoltajilla

Liitto on tyytyväinen siihen, että aiemmin esitetystä laajennuksesta on luovuttu.

Vanhempien eron jälkeen vanhemmat yleensä pääsääntöisesti säilyttävät lapsen yhteishuoltajuuden (yli 90 %), koska vanhemmat mahdollisista erimielisyyksistä huolimatta kykenevät tekemään yhteisiä päätöksiä lapsen nimestä, passista, uskontokunnasta äidinkielestä, koulumuodosta ja terveydenhuoltoon liittyvistä kysymyksistä. Lähivanhemman yksinhuoltajuus on poikkeus, johon yleensä on päädytty, kun juuri näiden lasta koskevien virallisten päätösten tekeminen on vaikeaa.

Myös lainsäädännön johdonmukaisuuden vuoksi nykyinen vanhemman päätöksenteon ja huoltajuuden yhteys pitää YVPL:n mukaan säilyttää. Erityisen tärkeää on huomioida, että lähisuhdeväkivallan, vainon tms. uhrin sekä todistajan mahdollinen osallistuminen suojeleohjelmaan toteutuu. Uhrin tai todistajan salaisilla yhteystiedoilla ei luonnollisesti ole merkitystä, jos häntä seuraavan lapsen yhteystietoja ei ole oikeus muuttaa.

6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lausuntonne 6 luvusta:

Ei lausuttavaa.

Liitelait

Työryhmän ehdotukseen sisältyy ehdotus muuttaa rekisteröidystä parisuhteesta annettua lakia muun muassa siten, että laista poistetaan rajoitus, jonka perusteella rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin ei sovelleta nimilain puolison sukunimeä koskeviä säännöksiä. Uusia parisuhteita ei ole enää voinut rekisteröidä 1 päivästä maaliskuuta 2017 lähtien, joten muutos soveltuisi vain rekisteröidyn parisuhteen kuluessa tai parisuhteen purkautumisen jälkeen tehtyihin nimenmuutoksiin.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Yksityiskohtaisia huomioita

Pykäläkohtaiset tekniset huomiot:

-

Sairisalo Heljä
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry